

Nr. 2-2002

Esperanto-Nytt

Informasjon fra Norsk Esperanto-Forbund

Det kreves: Engelsk morsmål

s. 2

Det kreves: Engelsk morsmål

I flere europeiske land – også her i Norge – har det i det siste dukket opp stillingsannonser som krever engelsk som morsmål. Vi gjengir her en artikkel som har stått i det flamske *MagEzin*.

Et økende antall belgiske firmaer og organisasjoner spør i sine ansettelsesannonser etter «English native speakers», søkere med engelsk som morsmål. «Diskriminering», hevder det Flamske esperantoforbundet. «Ofte er gode kunnskaper i engelsk mer enn tilstrekkelige for å utføre jobben slik det skal. Men slike kandidater får ingen sjanse».

«Snakker du perfekt engelsk, men det er ikke ditt morsmål, da kommer du ikke i betraktning i Flandern ved stillingsannonser som forlanger morsmålskunnskaper i engelsk», ifølge Dan van Herpe fra Det flamske esperantoforbund (VEB). «Flamske bedrifter og organisasjoner, akkurat som Europakommisjonen, har valgt engelsk som arbeidsspråk. Følgelig blir flere og flere stillinger forbeholdt dem som har engelsk som morsmål», forklarer van Herpe. «Ved å satse på engelsk, forsterker man diskriminering og språklig ulikhet». Som bevis har esperantoforbundet fremlagt en liste med 500 stillingsannonser som uttrykkelig spør etter søkere med engelsk som morsmål. Av kjente institusjoner finner vi navn som Belgacom, Det frie universitetet i Brussel, Belgias nasjonalbank, Liège by og mange andre.

Stadig flere organisasjoner og firmaer blir av media, Europakommisjonen og den flamske regjeringen gjort oppmerksom på faren for «mulig diskriminering».

Resultat: Istedenfor det uttrykkelige krav om engelsk morsmål dukker det opp uttrykket «perfect English». Likevel håper van Herpe at VEBs aksjon for språkmessig lik behandling kan hjelpe enkelte mennesker. Ofte er svært gode engelskkunnskaper mer enn tilstrekkelige for å utføre arbeidet. Dersom bedrifter forlanger «perfekte», men ikke «morsmåls»-kunnskaper i engelsk, vil de kanskje oppdage at belgiere som har svært gode engelskkunnskaper er flinkere enn ettspråklige briter og irer.

Van Herpe mener at lik behandling av språkene kan løse problemet med språkdiskriminering. Derfor har Det flamske esperantoforbundet innlevert en offisiell klage til den flamske ombudstjenesten. I mai klaget også lederen for det internasjonale esperantoforbundet UEA overfor EUs ombudsmann.

Ifølge van Herpe forårsaker språkmessig ulikhet ikke bare ulemper på arbeidsmarkedet: «Takket være denne verdensomfattende språklige ulikhet forsvinner ett språk annenhver uke. Blir det ingen endring i språkpolitikken, kommer 90% av verdens nåværende 6 000 språk til å forsvinne i løpet av hundre år.

Det er nå allerede slik at vi i ordforrådet til mange europeiske språk ser en økende infiltrasjon av engelsk. Franskmennene snakker ikke lenger om *fin de semaine*, men om *weekend*. Tysk ungdom er ikke lenger *lässig*, men *cool*, og i

Flandern går man ikke lenger i *modieuze kleren*, men i en *trendy outfit*.

Betyr dette at fremtiden bare hører til «native English speakers»?... Britene frykter at de innen to generasjoner vil ha mindre sjanser på arbeidsmarkedet fordi europeerne kommer til å beherske eng-

elsk til fullkommenhet. Allerede nå er det vanskelig for engelske morsmålstalende å skaffe seg språkerfaring med fransk eller tysk, fordi europeere bare vil øve seg i engelsk.

[MagEzine aug 02]

Godt samarbeid med Unesco

UNESCO-representanten ved årets esperanto-verdenskongress var begeistret for det han opplevde der. «Dere har en bevegelse som er full av liv og aktivitet», sa Patrick Gallaud på esperanto, som han hadde studert i løpet av uken. «Jeg nøt den spesielle atmosfæren her, beundret den rike og levende kulturen, deltok i svært interessante debatter og diskusjoner, og hadde glede av både forestillinger og ekskursjoner», erklærte han overfor de vel 1100 deltakerne fra rundt 50 land på avslutningsmøtet på kongressen, som ble arrangert i sommer i Fortaleza, i det nordøstlige Brasil. «Jeg vil gjerne uttrykke min glede over at det vil kunne opprettes Unesco-klubber takket være [esperanto-]bevegelsen i Brasil og andre steder».

Videre talte han om samarbeidet mellom Unesco og det internasjonale esperantoforbundet, UEA: To prosjekter han nevnte som støtteverdige for Unesco er «Dialoger mellom urbefolkninger» og *Interkulturo*.

«Dialoger mellom urbefolkninger» er et uavhengig prosjekt, støttet av UEA og andre, som får i gang kommunikasjon mellom etniske grupper, som forskjellige steder i verden, som er utsatt for trusler

mot sitt språk og sin kultur (se *Esperanto-nytt* 1/2000; 3/99).

Interkulturo bruker Internett og esperanto for å muliggjøre utveksling mellom skoleklasser i forskjellige land om sine kulturer (se *Esperanto-nytt* 2/99).

Patrick Gallaud er generalsekretær for samarbeidskomiteén mellom Unesco og de ikke-statlige medlemsorganisasjonene og for verdensføderasjonen av Unesco-foreninger og -sentre. Han avsluttet talen sin ved å erklære at et kurs i esperanto hos Unesco er en reell mulighet. UEAs president, dr. Renato Corsetti, opplyser at UEA planlegger å komme i gang med dette ved å bruke et flerspråklig internettkurs utviklet i Brasil (se www.cursodeesperanto.com.br/en/index.html).

UEA og Unesco har forøvrig hatt et offisielt samarbeidsforhold siden 1954. På verdenskongressen i 1977 holdt daværende generaldirektør Amadou-Mahtar M'Bow en tale (på fransk). Og i 1985 vedtok Unescos generalkonferanse en resolusjon som rettet en oppfordring til medlemslandene om å få esperanto inn i undervisningsplanene for universiteter og høyskoler, og til de internasjonale ikke-statlige organisasjonene om å ta det i bruk i sine internasjonale forbindelser.

Ny standardordbok

Den store ettspråklige esperanto-ordboka, *Plena Ilustrita Vortaro* (PIV – «Fullstendig, illustrert ordbok»), er nylig kommet i ny og revidert utgave. Den er på 1264 sider (24 cm), med ca 16 780 hovedoppslagsord (ordrøtter) og ca 46 890 enkeltord. Førsteutgaven kom i 1970 og den har gjennom årene fått uoffisiell status som standardordboka for språket.

Som navnet tilsier, inneholder boka også en rekke illustrasjoner, hovedsakelig fra botanikk, zoologi og mekanikk, samt en del tabeller fra disse og andre fagfelter. Disse utgjorde 70 hele sider i 1970-utgaven, samlet bakerst i bindet. I den nye utgaven derimot er illustrasjonene og tabellene integrert mellom ordartiklene, plassert der de hører hjemme alfabetisk. Forskjellen fra den gamle utgaven ellers er — foruten at det er kommet en del moderne ord til og foretatt en del detaljrettelser — en grundig omredigering av de mange tekniske og vitenskapelige ordene. Ordboka angir definisjoner på esperanto, og for de fleste ord også eksempler på bruken. Uttalen er det unødvendig å angi, i og med at esperanto er fullstendig fonetisk. Heller ikke etymologi (opplysninger om ordenes opprinnelse) er med i PIV, men for de sentrale (*fundamentaj*) ordene i språket er det fore-

tatt grundige sammenligninger med beslektede ord i forskjellige nasjonalspråk i et fembinds *Etimologia Vortaro de Esperanto* av Ebbe Vilborg, som ble ferdig i fjor.

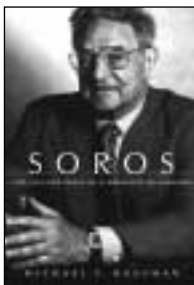
Hovedredaktør for PIV er franskmannen Michel Duc Goninaz, medlem av Esperantoakademiet og tidligere dosent ved universitetet i Provence.

[E-post *landa-agado* 11.10, 12.10.02]

Biografi om finansmann

Den nye biografien om den amerikanske finansmannen og filantropen George Soros omtales også esperantos plass i Soros-familien. Boken er forfattet av den tidligere New York Times-spaltisten Michael T. Kaufman (*Soros: The Life and Times of a Messianic Billionaire*, New York: Knopf, 2002).

Faren, Tivadar Soros, var aktiv esperantist og en av grunnleggerne av tidsskriftet *Literatura Mondo* i Budapest i 1922, som han også var sjefredaktør for de tre første årene. I følge ham «tar esperanto opp i seg og gjenspeiler internasjonalisme, er kosmopolitisk og motvirker sekterisme», skriver Kaufman. Disse generelle synspunktene gjentar senere også George Soros i sitt arbeid for «et åpent samfunn», selv om han ikke har den samme engasjementet som faren for språklige reformer.

En av hovedkildene til Kaufman er den nye utgaven av *Maskerado ĉirkaŭ la morto*, memoar-boken til Tivadar Soros. Denne er skrevet på esperanto og ble

utgitt på nytt av Esperanto-Verdensforbundet (UEA) i 2001. Samtidig oversatte redaktøren, prof. Humphrey Tonkin, boken til engelsk. Foruten engelsk er farens biografi også oversatt til russisk og tyrkisk. Utgaver på tysk, ungarsk og tsjekkisk er under utarbeidelse.

[*La Ondo de Esperanto*, 8-9, 21]

Statsstøtte til esperanto øker rundt om i verden

Særlig i land hvor nasjonalspråket sjelden er studieobjekt i utlandet, er esperantos stilling forbedret i de siste årene. Således har det kinesiske statlige nett-infosenteret siden årsskiftet informert på Internett på esperanto om kinesisk politikk. I Ungarn har esperanto i flere år vært blant språkene som studentene kan benytte til sine obligatoriske kurs i fremmedspråk – og på videregående skole undervises det i esperanto som valgfag av esperantolærere med formell statlig utdanning.

[www.esperantoland.de]

For fagforeningsmedlemmer på esperanto

De internasjonale internettsidene for fagforeninger i forskjellige land, www.labourstart.org, tilbyr informasjon og tjenester til medlemmene. Dette er tilgjengelig på flere språk, og nylig ble esperanto føyd til listen over valgmulighetene.

Praktisk bruk av esperanto øker

Parallelt med statsstøtten har det også vært en merkbar økning i praktisk bruk av esperanto i de siste tiårene. Således har antallet deltakere på énukes esperantotreff i Tyskland vokst fra ca 50 i året 1970 til til sammen over 700 i år på fem internasjonale arrangementer. Også når det gjelder den esperantospråklige musikkulturen og på Internett øker anvendelsen av esperanto: Søkerutinen lycos.de finner nå ca 800 000 treff for stikkordet «esperanto», og søkemotoren google.com har fått esperantospråklig grensesnitt.

[www.esperantoland.de]

Ny dosent ved universitetet i Amsterdam

Universitetet i Amsterdam har valgt Wim Jansen som dosent i «Interlingvistikk og esperanto». Han etterfølger prof. Marc van Oostendorp. Utnevnelsen gjelder fra februar 2002. Formelt dreier det seg om en halvannendags stilling ukentlig. Forelesningsprogrammet i faget Interlingvistikk og esperanto, som er valgfag i fakultetsavdelingen for teoretisk lingvistikk begynner i september 2002 og varer ett semester. Wim Jansen er nederlandsk og har magistergrad i sammenlignende lingvistikk med det baskiske språket som spesialfelt.

[ret-info Hans Erasmus; fra E-o en Danio 3/2002 26; Esperanto 163]

Europas Grønne partier bekymret over språkdød

De Grønne partienes Europakongress i Berlin i mai vedtok en resolusjon som uttrykker alvorlig bekymring over tapet av språklig mangfold og den truende språkdøden i verden. Den inviterer så EU og de europeiske regjeringene til snarest å sammenkalle til en internasjonal konferanse for å vurdere den «økologiske» balansen mellom språkene i Europa; og den oppfordrer medlemspartiene og deres representanter i europeiske organer til å få undervisningsministrene til å sette i gang en storstilt forsøksopplæring i fremmedspråk ved å anvende esperanto etter den såkalte Paderborn-modellen.

Denne modellen går ut på å bruke et begynnerkurs i esperanto som grunnlag for senere innlæring av et annet fremmedspråk. Flere skoleforsøk gjennom årene støtter antakelsen om at elever som først har satt av tid til opplæring i esperanto, viser bedre resultater i det andre fremmedspråket senere enn de som har brukt hele den disponible tiden til dette språket fra begynnelsen av.*

Resolusjonen ble fremmet av Det radikale partiet, med støtte fra Patricia McKenna (Irland).

[E-post 27-28.5.02; Heroldo 7.1]

* Se Esperanto-nytt 2/93

Universitetskurs i Costa Rica

Fra og med året 2001 har kursene som holdes i esperanto ved Costa Rica Universitet vært offentlig godkjent som valgfritt fag gyldig for diplomstudier i studieopplegget «Filologi, lingvistikk og litteratur». Det undervises tre timer i uken.

Også ved den polytekniske høyskolen er esperanto godkjent. Der foregår det hvert år flere enmånedskurs i esperanto for teknologistudenter. Dette inngår i et obligatorisk opplegg som dekker humanistiske fagområder som økologiske prosjekter, sosial bevissthet og lignende emner.

[*Esperanto* 4/2002; 89]

Russere lærer språk på internett

I Russland er det blitt populært med internettkurs i esperanto. To kurs som har fungert en stund, *Sjkola Esperanto* og *Izutsjajem esperanto*, har nå over 1400 elever hver. Videre har den eldste russiskspråklige Esperanto-nyhetslisten, *Novosti esperanto-dvizjenija*, også over 1400 abonnenter. Disse mottar informasjon om esperanto jevnlig, men samtidig også små leksjoner i selve språket. Dette tilsier at tilsammen rundt 3000 mennesker er i gang med å lære esperanto gjennom disse kursene, når vi tar hensyn til at noen kan ha registrert seg mer enn ett sted.

Dessuten er det nesten like mange deltakere – litt over 2500 – på en nytt nettkurs som kom i gang i fjor, *Oznakomiteljnij kurs esperanto*, og antallet øker jevnt – med 15-20 hver dag. Enda et nytt kurs, nettopp startet, har allerede fått flere hundre deltakere.

Endelig kan det tilføyes 500 deltakere på to andre nettkurs, på *yahogroups.com*, slik at det for tiden er i alt 5-6 000 mennesker i gang med å lære seg esperanto via nettet i Russland.

[*Andrej Grigorjevskij. Landa-agado* 6.9.02]

Doktoravhandling om japansk religion

Leif Nordenstorm, prest i Boden i nord-Sverige, har tatt doktorgrad ved universitetet i Uppsala på den japanske religionen Oomoto. Helt fra 1923 har Oomoto hatt esperanto som offisielt språk. Oomoto har et shintoistisk opphav, men har i de senere årtier stått for en internasjonal dialogvirksomhet overfor andre religioner. Da Nordenstorm ikke behersker japansk, har han begrenset sin forskning til den delen av virksomheten som har foregått på esperanto. Avhandlingens tittel er *Ōmotos mission på esperanto. En japansk ny religion i förändring från kiliastisk Maitreyaförventan till religionsdialog*. Den er på svensk, med resyméer på engelsk og esperanto.

[*La Espero* 2002/2 - 5]

Esperanto foretrukket språk ved Polsk Radio

Den polske regjeringen har styrket esperantos stilling: Esperanto vil i framtiden, sammen med tysk og engelsk, ha status som foretrukket språk i Polsk Radios utenlandsprogrammer. Dette fremgår av en avtale som den polske utenriksminister nylig har inngått med Polsk Radio.

Med tittelen «Esperanto har seiret» melder den velrenommerte polske dagsavisen *Rzeczpospolita*, i en artikkel 31. juli, at bl.a. russisk nå har redusert status i de polske utenlandssendingene. Sterkere støtte til esperanto ble kunngjort i begynnelsen av juli av den polske utenriksministeren Włodzimierz Cimoszewicz. Det sendes for tiden halvtimesprogrammer på esperanto fire ganger daglig. For tider og frekvenser se nedenfor.

Flest lytterbrev til esperanto-redaksjonen.

Polsk Radios esperantoredaksjon har i flere år mottatt betydelig flere leserbrev enn de øvrige redaksjonene: I året 2001 kom det inn 2 728 lytterbrev på esperanto, mens den tyske bare fikk 682 og engelsk kom på tredje plass med 482. Warszawa har sendt programmer på esperanto regelmessig siden femtitallet. (Internettadresse: http://www.radio.com.pl/polonia/esperanto_eo.asp/)

[*www.esperantoland.de*]

Hver dag på kortbølge: kl. 17.00 41,26 m / 7270 kHz.
Reprise kl. 20.00
41,18 m / 7285 kHz. Kan også høres på satellitt og på Internett:
<http://www.wrn.org/ondemand/poland.html>

... og i Wien

Også ved Østerriksk Radio var esperanto størst i fjor: Over halvparten av lytterbrevene var adressert til esperanto-seksjonen.

Det var i 1999 at esperanto gikk forbi engelsk med hensyn til antall lytterbrev i Wien: I 2000 passerte det tysk, og i 2001 var det altså flere brev på esperanto enn på tysk, engelsk, fransk, arabisk og spansk til sammen. Dette har skjedd til tross for at esperanto er det språket som det har vært sendt færrest antall timer på. Og dessverre har det ikke kunnet forhindre at esperantosendingene i Wien i år blir nedlagt, etter mange års drift.

[*Esperanto Aktuell (østerriksk) 2/02*]

DU KAN ABONNERE på *Esperanto-nytt* ved å betale 20 kr. til

Esperanto-nytt, postgironr. 7877 067 9590

Informilo en la norvega lingvo. Aperadas per 3 numeroj jare ekde 1985.

Redaksjon: Douglas Draper (ansv.), Jardar Eggesbø Abrahamsen.

Utforming: Judith P. Mortensen. **Trykk:** NTNU-trykk. ISSN 0802 0442

Norsk Esperanto-Forbund, Olaf Schous vei 18, 0572 Oslo. Tlf. 22 35 08 94.

www.esperanto.no E-post: <esperanto@online.no> Postgiro 0533 05 22870.